

Sportovní hala Napajedla-Pahrbek

Rámcové posouzení vlivu stavby na krajinný ráz – odborný názor

Úvod

Předmětem rámcového posouzení je architektonická studie „Sportovní areál Napajedla, Pahrbek“, autor ing. arch. Michal Hladil, autorizace ČKA 02 889. Studie řeší návrh sportovního areálu v Napajedlích v rekreačním areálu Pahrbek zahrnujícím, novostavbu sportovní haly a tenisového areálu a souvisejících menších objektů a zařízení. Z hlediska vlivu stavby na krajinný ráz je významný vícepodlažní objekt sportovní haly. Tento odborný názor byl upracován na základě požadavku občanů a nemá proto veškeré náležitosti potřebné pro autorizované posouzení vlivu stavby na krajinný ráz.

Názor je podložen velmi dobrou dlouhodobou znalostí lokality a celého širšího řešeného území a zkušenostmi s posuzováním obdobných objektů v krajině.

Charakteristika záměru

Záměr na vybudování sportovního areálu je situován ve volné krajině v nivě řeky Moravy mimo zastavěné území na pozemcích parc. č. 7145, 7146, 7147, 6587/5, 6587/41, 6587/42, 6587/43 a 7153/21, v k. ú. Napajedla. Nejbližší ucelená zástavba je průmyslový areál Slávia na severní straně ve vzdálenosti cca 500 m a okrajová zástavba rodinnými domy podél jižní strany ul. K Pahrbku. Pozemky stavby se nachází severně od slepého ramene Pahrbek. Pozemek je rovinatý, v současné době využíván jako obdělávaná zemědělská půda. Struktura okolní zástavby je tvořena samostatně stojícími objekty rekreačního areálu Pahrbek.

Plánovaný záměr je dle územního plánu města Napajedla zahrnutý v návrhové ploše RH 26 - plochy rekreace hromadné, v zastavitelném území. Významným limitem je lokalizace v záplavovém území.

Specifikace zadání sportovní haly

Víceúčelová sportovní hala pro sporty - házená, volejbal, nohejbal, košíková, malá kopaná, florbal, tenis, badminton, stolní tenis - tribuna pro cca 250-300 osob se sedačkami, pod tribunou nářaďovny, sklady a technické zázemí.

Stavba bude osazena na sloupech, 1.np min. +0,50 m nad Q100, pod halou parkování osobních vozidel. Návrh bude zahrnovat opatření na snížení energetické náročnosti a využití obnovitelných zdrojů (FVE, tepelné čerpadlo, solární ohřev vody, využití dešťových vod). Součástí venkovního areálu budou 2 tenisové kurty.

Podmínky prostorového uspořádání definují podlažnost v ploše na 2.np a podkroví. Návrh počítá se dvěma nadzemními podlažními. 1.np je zvednuto dle požadavku správce vodního toku nad terén, volný prostor pod 1.np nemá charakteru podlaží, bude tvořen zpevněnou propustnou plochou určenou zčásti pro parkování osobních vozidel.

Hala je jednoduchá kubická stavba rozm. 48,9x36,9 m. Hala je úrovní 1.np osazena na kotě 186,45 tj. cca 2,0 m nad požadovanou kótou 184,42 (Q100 + 50 cm), prostor pod stavbou světlé výšky 2,5 m bude využit pro parkování osobních vozidel - zvednutí 1.np nad terén je řešeno modulovou osnovou železobetonových pilířů v rastru 6,0x6,0 (7,0) m. Stavba se skládá ze dvou funkčních částí - halové části a části zázemí.

Hmota a architektura je řešena v symetrii se středovou osou souměrnosti. Hmotové řešení akcentují vstupní části s pohledově exponovanými nárožními. Hmota je jižní fasádě pravidelně rytmizovaný okny. V ose 2.np je fasáda prolomena zastřešenou terasou navazující na odbytovou část bufetu i odpočívárnu regeneračního zázemí.

Plošné a objemové ukazatele:

Zastavěná plocha 1 804 m²

Obestavěný prostor - objem celkem 19 720 m³

Počet nadzemních podlaží 2 + otevřené parkovací stání pod halou

Max. výška stavby 11,250 m (od 0,000) 14,500 m (od terénu)

Počty uživatelů - sportovní akce 250 osob, tribuna 286 osob

Počet parkovacích míst - 60 aut

Rekapitulace stavby:

Souhrnně lze stavbu sportovní haly výše popsaných parametrů v zájmovém území specifikovat jakožto novou dominantu. Pod pojmem „dominanta“ označujeme takový prvek krajinné scény, který celkovou konfiguraci hmotných prvků krajinné scény ovládá (např. VOREL et al. 2004). Svými parametry (velikost, tvar, barva, pohyb, zvuk) se od ostatních prvků krajinné scény výrazně odlišuje. Kromě zmíněných velikostních predispozic, se dominantním může stát takový prvek krajinné scény, který je umístěný na pohledově exponovaném místě-otevřená krajinná scéna údolní nivy.

Širší vztahy

„KRAJINA“ (Územní studie krajiny Zlínského kraje)

Územní studie krajiny je závazný aktuální dokument, který v souladu s evropskou úmluvou o krajině vymezuje vlastní krajiny a stanoví jejich cílové kvality včetně stanovení zásad k zachování či dosažení cílové kvality krajiny.

Podle Územní studie krajiny Zlínského kraje (zpracovatel Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s. Praha 2024) je řešené území součástí vlastní krajiny VK11 Zlínsko, která zahrnuje celý územní obvod ORP Zlín a východní část ORP Otrokovice. Napajedla k této vlastní krajině náleží krajinářsky i hydrologicky.

Specifičnost této krajinné jednotky spočívá v četných negativních vlivech zlínské aglomerace na krajinu a její charakter. Vlastní krajina je vnímána jako sice výrazně urbanizovaná, **ale stále disponující značným podílem harmonické lesní a luční krajiny, která slouží jako víkendové rekreační zázemí s řadou přírodních i kulturních atraktivit.**

Pro zachování cílové kvality krajiny je stanoven požadavek na koordinovaný, efektivní, avšak udržitelný rozvoj. **Zásadou je ochrana příměstské krajiny, jejich kvalit a malebnosti před fragmentací a rozvojem městské zástavby, zachování stávajícího krajinného rázu a specifických estetických hodnot.** Podpora zachování, doplňování funkční krajinné nelesní zeleně (meze, polní cesty s doprovodnými stromofadými, skupiny dřevin, remízy, solitérní stromy, segmenty ÚSES) zejména v bezlesém území kolem Otrokovic a Napajedel. Chránit mokřadní plochy v nivě řeky Moravy před negativním ovlivněním stávajících vodních ekosystémů.

Zásady k zachování a dosažení cílových kvalit krajiny jsou odůvodněny následovně:

- zachování ekologické stability krajiny a zlepšení mikroklima v těchto částech území z důvodu ochrany a podpory obnovy tradiční mozaikovitosti krajiny,
- ochrana vodních a mokřadních biotopů důležitých v rámci probíhající klimatické změny,
- zajištění migrační propustnosti území, z důvodu významného výskytu nefunkčních prvků ÚSES v oblasti a z důvodu zlepšení funkčnosti ÚSES,
- ochrana urbanistické struktury, která je narušována nadměrnou bytovou, případně i obchodní a výrobně skladovací výstavbou nenavazující na historický vývoj sídel,
- ochrana siluet obcí zejména s charakteristickými kostelními, aj. věžemi a tradičními lokálními dominantami je požadována z důvodu zachování estetických hodnot tohoto významného pohledového rámce a panoramatu obcí,
- nepovolování změn ve využití těchto území, která jsou legislativou definována jako omezení změn v území z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů nebo vyplývajících z vlastností území jedná se o ochranu podzemních a povrchových vod:
 - Chráněná oblast přirozené akumulace vod
 - Oblast s významným povodňovým rizikem
 - Záplavové území Q100 a aktivní zóna záplavového území.

Z dokumentace SEA k výše citované Územní studii krajiny Zlínského kraje vyplývá, že jmenovitě pro VK 11 Zlínsko, kam náleží řešené území je jako slabá s vodní režim krajiny **z důvodu poměrně velkého rozsahu zastavěných ploch v záplavových územích.**

Hrozbou je ohrožení zastavěného území povodněmi z důvodu rozvoje výstavby v záplavových územích.

V dokumentaci Hodnocení Natura pak vyplývá požadavek **v oblasti vodního režimu krajiny** - pořizovat nebo **měnit územně plánovací dokumentace obcí** tak, aby jejich součástí bylo vymezení ploch **s vyloučením výstavby a ploch s omezeným využitím z důvodu ohrožení povodní (nivy vodních toků).**

Aktuální stav krajiny

Krajina široké říční nivy řeky Moravy, která je specifická a cenná svým vodním režimem. Podle struktury „land cover“ se jedná o krajinu s vysokým podílem povrchových vod. K nejcennějším přírodním charakteristikám patří ty, které jsou vázány na režim povrchových a podzemních vod.

Kromě samotného povrchového a podzemního vodního toku, jsou zvláště cenné všechny segmenty zachovalé nivní krajiny. Jedná se např. o relikt mrtvých a odstavených říčních ramen, podmáčených depresí, periodicky zaplavovaných lužních lesů nebo trvalých travních porostů.

Kulturně- historické prvky reprezentují luční porosty se solitérními dřevinami, v širším území historické úpravy - Batův kanál a areál koňských pastvin s moravskými stájemí. K novodobým znakům patří rekreační areál s vyrovnanou nízkou hladinou zástavby a vzrostlou zelení.

Přírodní prvky - vodní a mokřadní biotopy, lužní lesy, nivní louky, doprovodné porosty vodních toků a mokřadů, reliéf říčních niv, zemědělská půda ve směsi nejcennější zvláště chráněné půdy příslušející k II. třídě ochrany a méně úrodné půdy náležející do IV. třídy ochrany. **K významným přírodním hodnotám řešeného území náleží lokalizace v CHOPAV Kvartér řeky Moravy a bezprostřední blízkost sice vymezeného, doposud však nerealizovaného segmentu Nadregionálního biokoridoru ÚSES trasovaného podél řeky Moravy.**

Souhrnně představuje segment údolní nivy řeky Moravy mezi Napajedly a Spytihněví velmi atraktivní lužní krajinu revitalizovanou přírodě blízkým způsobem po vytěžení ložiska štěrkopísku, která se stala domovem celé řady zvláště chráněných rostlinných i živočišných druhů a kde ve značné míře samovolně probíhají přírodní procesy. **Jedná se o krajinu s mimořádně velkým ekologickým, přírodovědným i rekreačním potenciálem.**

Struktura krajiny

Struktura krajiny je dle současného poznání chápána jako funkční a dynamický celek prostoru, polohy, georeliéfu a všech přírodních i člověkem vytvořených hmotných prvků geografické sféry - a to geologického podkladu a půdotvorného substrátu, vodstva, rostlinstva i živočišstva, výtvarů a produktů člověka, jejich atributů a vzájemných vztahů. Strukturu krajiny lze dělit na prostorovou a časovou. Časovou pak na minulou (primární), současnou (sekundární), budoucí.

Prostorová struktura krajiny

V chápání struktury krajiny jako geosystému (Geosystém je funkční a dynamický celek prostoru, polohy, georeliéfu a všech přírodních a člověkem vytvořených hmotných prvků geografické sféry - a to geologického podkladu a půdotvorného substrátu, vodstva, rostlinstva a živočišstva, výtvarů a produktů člověka, jejich atributů a vzájemných vztahů) členíme strukturu krajiny dle geneze, fyzického charakteru a vztahu k využívání krajiny člověkem na 3 substrukтуры:

- **Primární** (prvotní): tvořenou převážně fyzicko-geografickými prvky (jako je substrát, půda, reliéf, vodstvo a ovzduší. Náleží sem i potenciální přirozená vegetace.

Sekundární druhotná (současná) je tvořena prvky využití země ("land-use") a materiálními výtvary člověka (technické objekty). Souhrnně se pro druhotnou sféru používá termínu "land cover". V rámci této struktury se tedy výzkum orientuje na antropicko - biotické komplexy, které se analyzují po stránce

- reálné vegetace, biotopů živočišstva, využití země, technicko - urbanistické struktury apod. (HRADECKÝ, BUZEK, 2001, s. 7-8).
- **Terciární strukturu:** tvořenou prvky socioekonomické sféry (nehmotné zájmy, projevy a důsledky činnosti společnosti a jednotlivých odvětví v krajině - např. ochranné režimy, v tomto případě se jedná o lokalizaci zájmového území v záplavovém území a v CHOPAV).

HODNOCENÍ VLIVU STAVBY NA KRAJINNÝ RÁZ:

Navrhovaný projekt představuje bezesporu kvalitní a zajímavou moderní novostavbu, která by se plně uplatnila v městském prostředí - např. v návaznosti na **PRŮMYSLOVÝ AREÁL Slavia** či rozvíjející se **PRŮMYSLOVOU ZÓNU Kvítkovice - Napajedla**.

Umístění na otevřené, přehledné krajinné scéně pomoravní nivy se jeví z pohledu ochrany krajinného rázu zcela nevhodné, neboť objekt působit v dané lokalitě jako zcela cizorodá negativní dominanta, narušující krajinnou scénu, svým objemem, hmotou i barevností.

Stavba nerespektuje velikostní parametry dochovaných tradičních (areál koňských pastvin) ani novodobých prvků krajinné scény (objekty v rekreačním areálu Pahrbeke), nejsou respektovány další typické charakteristiky stávající zástavby jako materiál, rozložení hmot, tvary či barevnost.

Významným negativem je narušení povrchového a pravděpodobně i podzemního režimu údolní nivy, která je chráněna v rámci CHPAV Kvarter řeky Moravy. Dále se jedná o stavby v široké říční nivě, přičemž není respektována zásada chránit údolní nivy před zástavbou.

Stavbu tohoto typu a velikosti není možno objemově ani i materiálově přizpůsobit tak, aby se stavba stala přirozenou součástí okolí, bez negativního vlivu na krajinný ráz a ostatní přírodní i kulturně - historické hodnoty území.

Realizace stavby představuje narušení úžasného přírodního i rekreačního potenciálu řešeného území, které jsou výrazem identity území, jeho historie a tradice.

REKAPITULACE:

- ❖ Vzhledem k navrhovanému umístění do volné krajiny na otevřenou, přehlednou krajinnou scénu by případnou realizací záměru došlo k nevratnému narušení stávajícího krajinného rázu jedinečné kulturní krajiny.
- ❖ Záměr neodpovídá ani současným trendům ve využívání krajiny jak byly formulovány v územní studii krajiny Zlínského kraje a v dalších oborových dokumentech.
- ❖ Takováto stavba by měla ještě před rozhodnutím o umístění projít projednáním s veřejností na principu participativního plánování ve smyslu Evropské úmluvy o krajině, neboť její vliv na krajinu je stírající a nevratný“ (konec citace).

Zpracovala:

Arvita P spol. s r.o.

ing. Hedvika Psotová